

Американські та українські дослідники здійснили тестування культурного інтелекту населення України

В Україні стартував спільний американо-український дослідницький проект «Міжкультурна компетентність та культурний інтелект: аналіз на прикладі України». Його метою є переклад й тлумачення шкали вимірювання культурного інтелекту (CQS — cultural intelligence scale), здійснення її тестування в Україні, зокрема в Києві, та визначення рівня культурного інтелекту серед населення країни. Слід зазначити, що соціологи України переклали CQS як «культурна компетентність». У рамках проекту шкалу культурного інтелекту (KI) було адаптовано до щорічного соціологічного моніторингу (1800 респондентів), а збір даних охоплював усі регіони України. Апробація результатів дослідження висвітлена у наукових працях та представлена на конференціях з даної тематики. Пропонуємо Вашій увазі стисле інтерв'ю із керівником проекту, доктором **Бойдом Джонсоном** (Dr. Boyd Johnson)¹.

Докторе Джонсон, що таке культурний інтелект?

Культурний інтелект (KI) є доволі новим терміном, який був введений у науковий вжиток у 2003-му році та вважався похідним від концепту емоційний інтелект. Культурний інтелект дозволяє індивіду ефективно функціонувати та досягати суттєвих результатів у різних культурних середовищах. Цей концепт користується популярністю у всьому світі. Центр вимірювання культурного інтелекту (*Cultural Intelligence Center*), що розташований у США, надає інформацію щодо його рівня у різних країнах, а також демонструє широке практичне застосування шкали менеджерами у всьому світі ([див. карту](#)).

Чому ви вирішили протестувати шкалу культурного інтелекту на прикладі українців?

Шкала KI надає можливість виміряти чотири характеристики: KI-Мотивацію, KI-Знання, KI-Стратегію та KI-Дію. Тестування шкали було вперше здійснено в Україні у 2012-2013-х роках. Ця країна була обрана для дослідження завдяки її унікальній історичній, політичній, культурній спадщині та географічному положенню. Мета спільного проекту — перекласти й розтлумачити шкалу вимірювання культурного інтелекту, здійснити її тестування у Києві та всій Україні, а також оцінити її рівень серед населення держави.

Бойд Джонсон
(Boyd Johnson)

Тестування шкали було здійснено в США та Сінгапурі, проте до цього часу не було встановлено, чи вона може бути адаптованою до реалій країн Східної Європи. Оскільки країни пострадянського простору відкривають свої кордони для держав Азії та Західної Європи, а також для США, оцінювання шкали повинно бути адаптованим до різних культур.

Шкала культурного інтелекту, а саме її адаптація, переклад та тестування, застосовується в Україні вперше. Я високо ціную співпрацю з професорами Інституту Соціології НАН України (переклад та адаптацію шкали до української аудиторії з використанням фокус-груп). Я хотів би відзначити професіоналізм українських колег під час здійснення обговорення, планування та побудови стратегії самого проекту, разом із їхньою глибокою крос-культурною дослідницькою обізнаністю. Я сподіваюсь на подальше практичне застосування шкали вимірювання культурного інтелекту в рамках широкого українського моніторингового опитування. Я був вражений професіоналізмом української соціологічної школи.

Якими є результати проекту? Який рівень культурного інтелекту притаманний українцям?

Я вже презентував результати апробації дослідження на двох міжнародних конференціях, в Монреалі (Канада) та Ялті (Україна). Ця багатогранна шкала-конструкція включає чотири виміри *культурного інтелекту*: (a) пізнавальний — "культурна обізнаність індивіда стосовно норм, підходів й умов існування у різних культурних середовищах", (b) метапізнавальний — "культурне усвідомлення та знання особистістю реалій, необхідних для взаємодії з представниками іншого культурного походження", (c) мотиваційний — "здатність індивіда спрямовувати увагу та енергію на культурні відмінності", і (d) поведінковий — "здатність індивіда демонструвати відповідні вербальні та невербальні дії, спілкуючись із людьми іншого культурного походження".

Найнижчою оцінкою пізнавального виміру є заперечення твердження. Це означає, що респонденти не погодилися з тим, що вони є обізнаними щодо інших юридичних/економічних систем, а також мовних правил, культурних цінностей, шлюбних угод, мистецтва та невербальних принципів комунікації (близько 41-52%).

Найнижчою оцінкою метапізнавального виміру виявилось також заперечення твердження. 31-33% респондентів не погодилися із тими фактами, що вони не почувались обізнаними стосовно своїх культурних знань, а також стосовно того, що вони не вдосконалюють і не застосовують ці знання у взаємодії з представниками інших культур. Вони також стверджують, що перевіряли відповідність своїх культурних знань, контактуючи з індивідами, що представляють інші культури. Менш ніж 20% респондентів погодилися із вищезгаданими твердженнями.

Що стосується мотиваційного виміру, то слід зазначити, що менша кількість опитаних виявилась на крайній межі шкали, окрім тих, що погодилися із твердженням "я задоволений тим, що живу в культурах, які є незнайомими для мене". Проте 43% респондентів впевнено заперечили твердження або не погодилися із ним.

І, нарешті, стосовно поведінкового виміру. Чимала кількість опитаних (36-40%) не погодилися із тим, що вони змінюють свою вербальну та невербальну поведінку, швидкість мовлення чи міміку в ситуаціях, що вимагають крос-культурної адаптації.

Ці результати є дуже цікавими і ми ще й досі інтерпретуємо дані. Будемо презентувати кінцеві результати в 2014-му році разом із нашими українськими партнерами з Інституту Соціології Української академії наук. Попередній аналіз даних також опублікований українською мовою докторами наук Н.Костенко та Л.Сковоюю.

Матеріал підготували: к.соц.н. Буко С.Л.; к.пед.н., доцент Ковязіна О.П.; к.філол.н., доцент Галаса І.С.; к.е.н Винницька М.Я. (Precedent Academics)

Результати дослідження було поширено через наукові публікації та презентації на конференціях:

1. Борнс Дж., Буко С., Джонсон Б., Костенко Н. (2012, жовтень) «Крізь дзеркало: чи спрацьовують Західні системи оцінювання лідерства у міжкультурному контексті?» Статтю було представлено на 14 щорічній Міжнародній Конференції Асоціації Глобального Лідерства, що проводилася під гаслом «Лідерство через великі розходження: з'єднання культур, контекстів і складнощів міжкультурного середовища» у Денвері (штат Колорадо, США).
2. Barnes J., Buko S., Johnson B., (2013, October) *The transferability of cultural intelligence theory in Ukraine*. Paper presented at the 15th Annual International Leadership Association Global Conference "Leadership for Local and Global Resilience: The Challenges of a Shifting Planet," Montreal, Canada.
3. Джонсон Б. (2013, листопад) «Адаптація шкали інтелектуальної обізнаності (CQS) в Україні: лінгвістичні й культурологічні питання щодо застосування шкали в іншому середовищі». Статтю було представлено на XII Міжнародному Семінарі «Релігія і громадянське суспільство: поміж фундаменталізмом і секуляризацією» 22 листопада 2013 року в Ялті (Україна).

Наукові статті:

1. Buko S., Johnson B., Cultural Intelligence Scale (CQS): testing cross-cultural transferability of CQS in Ukraine. Study of Changing Societies: Comparative and Interdisciplinary Focus. 4(10) 2013.
2. Костенко Н., Скокова Л., Тестирование шкалы культурной компетентности (CQS): украинская аудитория // *Социология: теория, методы, маркетинг.* — 2012. — №4. — С.159-184.

¹ Бойд Джонсон (Boyd Johnson), керівник програми організаційного лідерства в освіті, доктор наук, професор університету Індіана Веслеян (Indiana Wesleyan University), США. Керівник спільного американо-українського проекту кафедри організаційного лідерства університету Індіана Веслеян та Інституту соціології Національної академії наук України.